

Bozók Ferenc

Beszélgetés Rózsássy Barbarával Budapesten, az Írószövetségben

Rózsássy Barbara költő, kritikus 1979-ben született Budapesten. Az 1990-es években a Stádium Fiatal Írók Körében indult. Kötetei a Stádium Kiadónál jelentek meg: *A suttogással telt szoba* (versek, 1998), *Barlangnyi álom* (versek, 1999), *Pater noster, Dante* (versek, 2007), *Éjszakai tárlat* (versek, 2009), *Túl a sivatagon* (versek, 2011), *Termékeny függőség* (esszék, tanulmányok, 2012). Gérecz Attila- és Bella István-díjas. Tanulmányait művelődésszervező és olasz szakon végezte.

– *Gyermekkorában milyen volt a kapcsolata a szépirodalommal?*

– A meséken és mindazokon az irodalmi emlékeken túl, melyeken a legtöbb gyermek átesik, az első intenzív és meghatározó élményem Weöres Sándor úgynevezett „gyermekverseinek” varázslatos ritmusa volt. Szüleim, anyukám és apukám egyaránt mondogatták nekem a Weöres-verseket, és azok zeneisége már kicsi gyermekként intenzíven hatott rám. Ezeknek a Weöres-verseknek a legjavát kívülről tudtam anélkül, hogy tanultam volna őket. Ragadtak rám. Nem a tartalmuk, hanem a zenéjük hatott. Ez azonban még az óvodáskorom élménye.

– *Rózsássy Barbara egyik versének címe: Paprika Janka szerenádja. Egyértelmű az allúzió Weöres Sándor Paprikajancsi szerenádja című versére, mely az én egyik kedvenc Weöres-versem, talán ezért is akadt meg a szemem Paprika Jankán...*

– Ennek a versnek a címe egyértelműen ezt a Weöres-hatást mutatja, ám maga a vers tartalmilag és formailag nem hasonlít a szóban forgó Weöres-versre.

– *Weöres ritmikus versei óvodáskorában hatottak önre. Aztán jött az iskola, amikor már olvasni is megtanult.*

– Amikor elkezdtem olvasni tanulni, azzal szórakoztam, hogy a szüleim hatalmas könyvespolcán a könyvek címeit betűzgettem.

– *Ilyen élményem nekem is van. Kibetűztem Sütő András Anyám könnyű álmot ígér című könyvének a címét, és valahogy már kicsi gyermekként éreztem, hogy ez egy nagyon jó könyvcím. Hogyan született az első verse?*

– Ugyanígy. Oriana Fallacinak a *Ha meghal a Nap* című riportregényének a címe nagyon megfogott. Nyolcéves voltam, amikor papírra vettem első versemet, amelynek ugyanez a címe: *Ha meghal a Nap*. Négysoros, rímes kis „mutatvány” volt ez a verse.

– *Emlékszik rá?*

Igen, szívesen el is mondom önnek, de ne írjuk bele az interjúba! Még meg is

van az A/4-es papír, amelyre ráróttam nyolcévesen, nagy „lóbetűkkel” ezt a verset. Az alkotás igénye már ekkor megvolt bennem, nyilván még ösztönösen.

– *Ezt az első versikét követték még további általános iskolásként írt versek?*

– Igen, viszonylag gyakran vettem papírra gondolataimat, és nemritkán rímes, verses formában, olykor alkalomhoz kötődően.

– *Hová járt általános iskolába?*

– Csepelen jártam a helyi általános iskolába.

– *Gimnáziumba?*

– Gimnáziumba szintén Csepelen, a Jedlik Ányos Gimnáziumba.

– *Egyetemre?*

– Az egyetem az egyetlen olyan iskolám, amit nem Csepelen, sőt nem is Budapesten végeztem. Művelődésszervező szakra jártam Győrbe, majd három évig néprajz szakra is jártam Debrecenbe. Az olasz szakot a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen végeztem el.

– *Életének legfőbb helyszínei mégiscsak budapesti helyszínek. Hogyan éli meg ön ezt a várost? Milyen Rózsássy Barbara Budapestje?*

– Külvárosi lány vagyok. Csepelen születtem, ott nőttem fel, és most is ott élek.

– *Nem tudom megállni, hogy ne idézzem a Dinamit együttesnek azt a dalszövegét, hogy: „Külvárosban születtem én, ahol a gyárkémények füstje tömény.”*

– Valóban, éreztem a gyárkémények tömény füstjét gyermekkoromban. Valóban volt egy jellegzetes „gyárszag”, a papírgyár füstjének szaga. Mostanában már nem érezni, de azt a szagot még most is fel tudom idézni. Csepelről és általában a külvárosokról az a sztereotip kép, hogy lepusztult, poros, sivár. Azért azt tegyük hozzá, hogy már nem olyan, mint húsz éve, van azért pozitív fejlődés, Csepel képe is átalakult valamelyest, de a külvárosi jelleg az külvárosi jelleg, vitathatatlan. Valahogy mégis lehet hozzá kötődni. Panelben nőttem fel, a 9. emeleten. A szüleim ma is abban a lakásban laknak. Őrzök arról a lakásról egy belső képet. Amikor kinéztem az ablakon, a Gellért-hegyig el lehetett látni. Budapestet én nem dicsérem és nem szidom. Megszoktam és kötődök is hozzá, helyileg főként a kerületemhez.

– *Emlékszik az első publikációjára?*

– A Stádium Kiadónál megjelent, *Lépcsőnk a csend* című, 1996-os antológiában publikáltam először. Tizenhét éves voltam ekkor.

– *Mi a Stádium Kiadó főprofilja?*

– Kárpáti Kamil neve fémjelzi a kiadót. Elsősorban kortárs szépirodalmat adnak ki. Egyebek közt Szakonyi Károly életművét is gondozza. Felvállal tehetségesnek tartott első kötetes szerzőket.

– *Első önálló kötete tizenkilenc éves korában jelent meg, szintén a Stádium Kiadónál. Címe: A suttogással telt szoba. Irigylésre méltóan igényes kiadású, artistikusan szép borítójú könyv.*

– A Stádium Kiadó mindig nagyon ügyel arra, hogy kiadványaik igényes kivitelezésűek legyenek.

– *Ritkaság, hogy egy első kötetes szerző tizenkilenc esztendő. Am ha valaki megkérdezné, hogy nem korai-e önálló kötetrel útra bocsátani egy tizenéves lányt, annak ajánlom, olvassa el a kötet verseit. Kérlelt, egyenletes színvonalú verseket tartalmazó kötet ez.*

– Köszönöm a dicséretet. Valóban igen fiatalon, 19 éves koromban jelent meg ez az első kötet, ám előtte már voltak évek, amely évek alatt sokat és tudatosan foglalkoztam költéssel, készültem a költői mesterségre. Sok verset írtam, és az első kötetem válogatáskötet. Persze minden kötet válogatáskötet.

– *Adott a tehetség, de a költészet végső soron mégis egy mesterség, csúnya szóval szakma, amelynek a mesterfogásait el kell sajátítanunk.*

– Igen, én is így gondolom.

– *Mi a Stádium Kiadóval való kapcsolatának a története?*

– Tizenöt éves voltam, amikor bekerültem a Stádium Fiatal Írók Körébe. Ezeket a fiatalokat Kárpáti Kamil vette szárnyai alá. Szentmártoni János ekkor már járt Kárpáti Kamilhoz fiatal költőként. Kamil megkérte őt, járjon végig néhány középiskolát, és mondjon valamit a diákoknak arról, mi is ez a Fiatal Írók Köre, és hogyan lehet ehhez csatlakozni. Fiatal tehetségeket kívánt felfedezni Kamil. Aki tehetséget érez, jöjjön Pesterzsébetre, hozza a műveit, és majd meglátjuk, „miből lesz a cserebogár”. Én erről a megbeszélésről egyébként lemaradtam, néhány osztálytársamtól véletlenül értesültem róla, hogy van egy ilyen lehetőség, és ők elmennek. Csatlakoztam hozzájuk.

– *Így találkozott tehát Kárpáti Kamillal...*

– Az első találkozás olyan alkalom volt, amikor körülbelül negyvenen lehettünk egy szűk szerkesztőségben. Kialakult egy beszélgetés, melyen én nagyon visszahúzódtam. Kamilnak feltűnt az a csendes lány a sarokban. Odajött hozzám és kérte, hogy mutassam meg az írásaimat, amelyeket hoztam. Elkezdtem tehát járni ebbe a csoportba. Először nagyon sokan voltunk, aztán ennek a jó része lemorzsolódott. Maradtunk néhányan, akiknek az írásaiból megjelent a már említett *Lépcsők a csendbe* antológia. Hetente összejöttünk, meghallgattuk egymás írásait, figyeltünk Kamil véleményére, tanácsaira. Nem iskolai jellegű dolog volt ez, inkább baráti, emberi kapcsolatot próbált Kamil kialakítani velünk. Kamaszokkal mondjuk nem könnyű, ezt mondanom sem kell. Nagyon dicséretes, amit Kamil csinált. Nem tudom, van-e rajta kívül még egy ilyen idősebb költő Magyarországon, aki így odafigyel a fiatalokra, pályakezdőkre.

– *Említette, hogy sokan lemorzsolódtak, és maradtak néhányan. Kik maradtak önön kívül?*

– Oravecz Péter, Szentmártoni János, Nagy Cili. Ők hárman az ismerősebb ne-

vek. Pacziga Andrea hosszú időre eltűnt, de tavaly neki is megjelent az első kötete. Benyovszky Anita, Iván Ivett, Sinkó Kriszta és Reintz Cili, akinek szintén megjelent néhány kötete. Ha jól mondom, ez a teljes lista. Egy második antológiáig is eljutottunk, ebben is szerepeltem egy komplett ciklusnyi verssel, és aztán jött egy év, amikor kezdtem egyre tudatosabb versolvasó és versíró lenni. Ekkoriban kezdtem el falni elsősorban a francia lírát. Ekkor került a képbe Arthur Rimbaud, akinek a személye és költészete akkora hatással volt rám, hogy ciklust írtam róla.

– *Beszéljünk az első kötet ciklusairól...*

– Az első kötet első ciklusa a *Hallomások* címet viseli. Ezek a legrégebbi verseim. A már említett Rimbaud-ciklus is az első kötetemben szerepel. Rómával kapcsolatos verseim is önálló ciklust alkotnak. Ezek a kötet zárókövei.

– *Kitüntetett helyen és terjedelemben szerepel első, szinte kamaszként megjelent kötetében a kamasz zseninek, Rimbaud-nak alakja, aki verseit 15 és 19 éves kora közt írta. Rimbaud költészete, személye vagy kamasz mivolta vonzotta Rózsássy Barbarát Rimbaud-hoz?*

– Tudatosan elkezdtem sokat olvasni, amint már említettem, főleg a francia lírikusokat. Biztosan fontos volt a Rimbaud-hoz vonzódásomban az, hogy magam is tizenéves voltam. Rimbaud lírájában olyan világgal szembesültem, amelyet aktuálisan nagyon a magaménak éreztem. Egy kamasz számára nagyon vonzó az a szabadságélmény, amely a Rimbaud-versekben van. Természetesen a legtöbb költőnek vannak kamaszkori versei, de Rimbaud-nak csak kamaszversei vannak, és ezekkel a kamaszversekkel ott van a világlíra élvonalában. Olyan hőfokon és mesterségbeli fokon írt, amit a kortársai nem érthettek, mert előttük járt, megelőzve saját korát. Egy kamasznak, aki verseket ír, azzal szembesülni, hogy élt valaki, aki vele azonos életkorú volt, és éteri magasságban szárnyalt a költészete, nos ez fantasztikus találkozás két azonos életkorú, noha eltérő korban élő költő találkozása volt. Talán ha 30 éves koromban találkozom először Rimbaud lírájával, kevésbé intenzív az élmény. Tanultam franciát, és megvásároltam a Rimbaud-kötetet francia eredetiben is, de a magyar fordításokat is szenzációsnak tartom. Annyira azonban nyilván nem tudtam franciául, hogy költészetet olvassak.

– *Rimbaud verseihez talán még középfokú nyelvvizsga is kevés... Az idegen nyelvből magyarra fordított vers kapcsán mindig van bennünk valami bizalmatlanság, gyanakvás, hogy sikerült-e átadnia a fordítónak az úgynevezett „üzenetet”. A prózánál ez kevésbé van bennünk.*

– Igen. A vers természete és prózától eltérő jellege miatt van ez így. De hát mit tudunk tenni? Mindamellett azt vallom, hogy ha egy jó vers születik mondjuk Kosztolányi, Tóth Árpád vagy bárki más tollából az úgynevezett fordított szövegnél, akkor a létrejövő szöveg önmagában érték, függetlenül attól, hogy nem tükrözi teljesen adekvát módon az eredeti verset textuálisan vagy hangulatilag. Az

létrejött, értékes önálló alkotás. Ha van egy eredeti szöveg, és mellette elolvasom a fordítást is, egymással párhuzamosan vagy egymástól függetlenül mindkettőt tudom élvezni. Kizárólag az olasz nyelvű versekkel kapcsolatban engedem meg magamnak, hogy teljesen átadjam magam az eredeti szövegnek.

– *Rimbaud-ra visszatérve... Ritka, hogy egy kamasz költő mesterien bánik a versformákkal. Rimbaud a költői mesterségnek is zsenije volt. Rózsássy Barbara kamaszkori verseiben is kiválóan és magabiztosan bánik a versformákkal. Versei eminens verstani tudásról és rutinról árulkodnak.*

– Pedig tizenévesen nem tanulmányoztam verstan könyveket, nem hallgattam verstan kurzusokat. Az első kötetben már vannak szonettek. Épp a Rimbaud-ciklusban írtam a legelső szonettet. Volt bennem egy tudatosság, hogy Rimbaud egyik versét szeretném lekottázni. Mintakövetési szándék volt ez. Az viszont, hogy később lett egy kizárólag szonettek tartalmazó kötetem, ez inkább ösztönös volt. A szonetre, mint öntőformára ösztönösen éreztem rá. Különös, hogy a szonett igen zárt struktúra, én mégis ösztönös és szabad tudtam benne maradni. Sosem éreztem kényszerzubbonynak a kötött formát, a szonettet sem.

– *A második kötete kizárólag szonettek tartalmaz...*

– Megtapasztaltam, hogy mondjuk a 45. szonetem után, tetszőlegesen mondtam ezt a számot, már annyira enyém ez a forma, hogy nem is tudtam mást elképzelni. Szonettkötetem megírása után sokáig továbbra is szonettek írtam. Szinte csak szonettet tudtam írni. Ennyire sajátommá vált, hozzám nőtt ez a forma és hogy ezek a határait, a 14 sor és az öntőforma többi eleme. Később lassan oldódott ez a szonethez kötöttségem, és nagyon jó érzés volt ebből kitörni.

– *Harmadik kötetének címe: Pater noster, Dante. Ezt a kötetet is jó kézbe venni. Igényes, esztétikus, „tartós” könyv, artisztikus illusztrációkkal. Dante Alighieri személyiségének, valamint az Isteni színjátéknak a hatása a jelek szerint igen jelentős, sőt egzisztenciális hatás volt. „Szenteltessék meg a te neved, költő” – írja egyik versében, tehát a Pater noster egyértelműen Dante személyére vonatkozik. Ennek a kötetnek a versei már az ön padovai tartózkodása utánra tehetők?*

– Nem. Amikor Padovában voltam, akkor jelent meg ez a kötet. De a verseket előtte írtam. Olasz szakosként az ember kapcsolatba kerül Dantéval, ha akar, ha nem. Hasonlóan elemi erővel találtam rá Dantéra, mint ahogyan az korábban Rimbaud esetében történt. Volt néhány Dantéval kapcsolatos versem, ezek egészültek ki egész köteté. Tematikailag ez bele is passzolt a Stádium Kiadó Holdudvar sorozatába.

– *Mit vállalt fel a Holdudvar sorozat a Stádium Kiadón belül?*

– Valamiképp előtérbe helyezte a nagy elődökkel való szellemi párbeszédet, vagy a rájuk történő valamilyen reflexiót. Folinus Anna volt a sorozat szerkesztője, és néhány kötet jelent meg belőle. Rékasy Ildikónak volt például olyan könyve, melyben kedvenc költőire, kedvenc verseire reflektált.

– Ön pedig Dantével folytatott párbeszédet... Erről árulkodik sok egyéb vers mellett a Verum non novi című vers. Rózsássy Barbara a jelenből üzen Danténak, és azt mondja neki: „Csalódni fogsz, mert azóta a Föld is forogni kezdett.” Azt is kifejti, hogy „különb Beatricéje” lenne Danténak, mint amilyen az eredeti volt. A Vedlik az ördög című versben Budapesten szólítja meg Dantét. Azt is írja, hogy: „Dante velem volt, amíg e könyvet írtam, én azonban szeretnék kortársakat is.”

– Amikor azt írtam, hogy „szeretnék kortársakat is”, olyasmire gondoltam, hogy milyen jó lenne, ha „csoportos vagy közös repülések” alakulnának ki a költők között. Olyasmire gondolok, mint amilyen a Stádium Fiatal Írók köre talán tudott lenni. De talán ennél még régebbre kellene visszamennünk, hogy igazi, termékeny szellemi műhelyeket találjunk. Ma, amikor a világ nagyon elfordult a művészetektől, és az olvasó nagyon elfordult a verstől, különösen fontos lenne, hogy a „hasonló tollú madarak” egymásra leljenek.

– Cseh Tamás éneklte az Egy világnézeti klub című dalában, hogy „egy világnézeti klub tág teret nyit ki és nyújt, a feje tetejére állítjuk Hegelt, passzolj még egy cigarettát...”

– Nem feltétlenül a hetvenes évek ifjúsági klubéletére vagy ahhoz hasonló társaságokra gondolok. Amire komolyan szükség lenne inkább az, hogy fiatal, tehetséges költők komolyan kezdjenek el gondolkodni az őket és műfajukat érintő kérdésekről, együtt gondolkodva az értékek mentén. Lehetünk ultramodernek, akár meg is tagadhatjuk az elődöket, de ne feledjük, hogy ők elképesztő értékeket képviseltek, és mi sem lennénk nélkülük.

– „Hol vagyok akkor, ha láncszemként nem kapcsolódhatok sem múltba, sem jövőbe.” Ezt a mondatot éppen öntől idézem, és talán illik ahhoz, amit az imént mondtott.

– Igen, Babits gondolata, hogy a költők egymásnak nyújtják a kezüket az évszázadokon át. Igen, erre gondoltam. Nem kizárólag egyedül vagyok, ha akarom, ha nem, valaminek, szellemi folyamatoknak és közösségeknek a részeként is vagyok. Az lenne szerintem a helyes viszonyulás, ha kellő alázattal akár ezeknek a folyamatoknak a része is lehetnék. Ez a szemlélet felemelő lenne. Valahol itt tévedtünk el, hogy ezt elfelejtjük végiggondolni. Valamiképp talajtalan hozzáállással szembesülök. Mintha nem lennének gyökereink, nem akarunk tudomást venni róluk. Mintha nem lennének elődeink.

– Rimbaud után tehát Dante volt a nagy előd, a nagy hatás...

– Egyszerűsítve igen, de természetesen Rimbaud és Dante között számos olyan irodalmi hatás ért, amely igen komolyan alakította gondolkodásom és tájékozódásom, és mindenképp tegyük hozzá Babitsot is, az Isteni színjáték első magyar tolmácsolóját, aki szintén igen nagy hatással volt rám. Az *Éjszakai tárlat* kötetem tartalmaz Babitsnak ajánlott verset is. Címe: *Credo*. Rám az egész Babits-életmű

nagy hatással volt. Az *Isteni színjáték* lefordítása elképesztő szakmai teljesítmény, ezen kívül engem Babits költészete, regényei és irodalomtörténeti munkái is megszólítanak.

– *Babits regényei közül melyiket tartja legjobbnak?*

– A *Gólyakalifát*. Furcsa, egyedi könyv, és szépen van megírva. Az igényesség és a műgond Babitsnál minden műfajban jelen van, még akkor is, ha a versei némelyike talán „túlcsiszolt.”

– *Rimbaud, Dante vagy Babits hatásáról beszéltünk. Kik voltak még hatással önre a magyar és a világirodalomból?*

– Kárpáti Kamil fedezett fel engem, őt valamiképp mesteremnek tekintem. Mivel személyes kapcsolatom is volt vele, így a hatás talán még jobban érvényesült. A világirodalomból mindenképp említenem kell Thomas Mannt. Volt időszak, amikor kizárólag Thomas Mann-regényeket olvastam. A *Varázshegy* az abszolút kedvencem. A *Halál Velencében* című regényt többször is olvastam, és most idejövöt, az Írószövetségbe tartva az autóban hangos könyv változatban épp ezt hallgattam. A magyar prózairók közül Móricz Zsigmondot mindenképp meg kell említenem. Első kötetemben van Dsida Jenőnek ajánlott vers is. Ő volt az első, még Rimbaud előtti nagy hatás. Talán Dsida volt a legelső költő, aki igazán a szívemhez nőtt. Szüleimtől kaptam egy Dsida-kötetet, és bejelölgettem bennük 15 éves koromban a kedvenc verseimet. Ma újra kezembe került ez a kötet, és ma már nem ugyanazokra a versekre mondanám, hogy megérintenek. Füst Milánt említhetem még, akinek a költészete szintén igen korai találkozás, továbbá Nemes Nagy Ágnes. Ők azok, akiknek a kötetei mindig valamiféle otthonosságot jelentenek számomra. Wirginia Wolf írásait nem mondanám hatásnak, ám nagyon szeretem olvasni őket. Elméleti világa, esszéiben kifejtett gondolatai jobban vonzanak, mint a prózai művei. Világról, irodalomról, „nőirodalomról” alkotott felfogása, gondolatai inspirálóak számomra.

– *Legkedvesebb költőmet, Nemes Nagy Ágnes is említette azok közt, akik hatottak önre. Szeretők című versében is idézi Nemes Nagy Ágnes: „Gyere, ültess az öledbe, Ágnes.”*

– Fontos missziónak tartom, hogy Nemes Nagy Ágnes életműve az irodalmi köztudatban maradjon. Szerveztem itt, az Írószövetségben egy Nemes Nagy Ágnes-konferenciát is, ebből a célból. Természetesen ott van az irodalmi kánonunkban, de megítélésem szerint mégsem eléggé. A női költészetnek is valamiképp szimbóluma ő a magyar lírában, hisz ő az első igazán nagy magyar költőnő.

– *Kétszer is utalt a „nőirodalomra”. Eszembe jutnak még jelentős költőnők Nemes Nagy Ágnes előtt, például Czóbel Minka, Kaffka Margit, Lesznai Anna, Várnai Zseni, ám a megállapításával maradéktalanul egyet kell értenem. Bár Nemes Nagy Ágnes kevésbé örült annak, ha költőnőnek nevezték, inkább a költő megne-*

vezést szerette. Nem a költőnők közt akart nagy lenni, hanem általában, a költők közt.

– Természetesen magam is így értem, nemcsak a költőnők közt, hanem az egész magyar lírában különlegesen magas színvonalat képvisel Nemes Nagy Ágnes.

– *Dante és az Isteni színjáték kapcsán már említettük Itáliát. Mit talált meg Itáliában, ami ekkora hatással volt önre?*

– Az Itália-élmény többszörösen összetett valóság bennem. Kárpáti Kamil költészete és prózája tele van Olaszországgal, olasz élményekkel. Kamaszként nyilván ez is hatott rám. Amikor először ténylegesen is eljutottam Olaszországba, 19 évesen, azonnal olyan érzésem támadt, mintha ez a második otthonom lenne, noha ekkor még nem tudtam olaszul. Első olaszországi látogatásom azonban nagy hatással volt arra, hogy olasz szakra jelentkeztem. Az olasz életérzés, szellemiség, kultúra, irodalom annyira rabul ejtett, hogy elvégeztem az olasz szakot.

– *Padovában is élt egy évig...*

– Voltam olyan szerencsés, hogy kaptam egy Erasmus ösztöndíjat Padovába. Eredetileg fél évre szólt, ám a fél év letelte után volt még kedvem maradni, és sikerült még egy fél évet hosszabbítani. Padovában az ottani egyetem hallgatója lehettem. Életem egyik legszebb éve volt ez a padovai esztendő. Nyilván Padova ízig-vérig olasz város, ám van egy erőteljes internacionalitása is, mivel egyetemi város, és sokféle nemzetiségű diák megfordul itt. A „Padova-élmény” az *Éjszakai tárlat* című kötetben jelenik meg. Ebben a kötetben szereplő verseim Padovában születtek, vagy utána, Padova hatása alatt. Padovában kialakított életem nagyon sokáig hiányzott még a Padovából való hazatérésem után. Volt bennem egyfajta veszteségérzés.

– *Mindig nagyon szépek a kötetek illusztrációi. Például Rossetti szénrajzai Dante Isteni színjátékához.*

– Rossetti különleges módon kapcsolódik Dantéhoz. Egyfelől neki is Dante a keresztnéve, másfelől az ő preraphaelita világa nagyon illik Dantéhoz.

– *A Túl a sivatagon kötet költői szemléletváltásához illeszkedik az illusztráció is, ahol Salvador Dali alkotása jelenik meg?*

– Dalinak több sivataggal kapcsolatos festménye van. Egyik versem címe: *Dali*. Közel áll hozzám Dali művészete. Szemléletváltás? Nem tudom. Talán abban az értelemben igen, hogy az *Éjszakai tárlat* versei időben nagyon közeli a padovai tartozáshoz és élményekhez, a *Túl a sivatagon* pedig távolabbi, és ez a verseken is, meglátszik. A korábbi, körülményekből fakadó élmények után ebben a kötetben inkább a bennem zajló folyamatokra terelődött át a hangsúly. Annak a sivatagán is kezdtem túltenni magam, amit Padova hiánya, a Padova utáni úr jelentett bennem.

– *Beszélgetésünk elején említette, hogy a kulturális tradíciókat, szellemi gyökere-*

ket is rendkívül fontosnak tartja ahhoz, hogy a kor embere önmagára tudjon reflektálni. Ennek fényében teljesen érthető az olasz kultúra iránti rajongása. Az jutott eszembe, hogy milyen különleges, hogy éppen a kulturális örökségben és műemlékekben gazdag Olaszországban jelent meg a 20. század első felében a futurizmus, a hagyományok, az akadémiák és a múlt örökségét teljesen megtagadó izmus. A szintén tradicionális Oroszországban pedig hasonlóan a futurizmus és a szuprematizmus.

– A minden hagyományt és kulturális örökséget teljességgel elvető futurizmus egy nagy lufi volt a 20. század elején, és hamar ki is pukkadt, mivel nem vezetett sehová. Olyasmíhez tudnám hasonlítani, amikor a képzőművészetben eljutunk a fehér vászonig mint műalkotásig. Onnan hová vezet az út? Eljutottunk a nullponthoz, rendben van, csak mintha nem akarnánk felfogni, hogy tényleg eljutottunk odáig. Onnan már nincs hová menni.

– *Mi a véleménye a kortárs költészetről?*

– Hiányolom az eredeti és a saját költői hangokat, megszólalásokat. Ha egymás mellé tesz Pilinszky, Kormos, Juhász Ferenc vagy Nemes Nagy Ágnes verseket, a szerző megnevezése nélkül, kitalálható, hogy melyiket ki írta. A mai kultúra uniformizálódik és sajnos a líra is.

– *Én minden évben elejétől végig elolvasom a Szép versek antológiát, és az a benyomásom, mintha szinte minden verset ugyanaz a személy írta volna. Kialakult egyfajta megszólalási mód a költészetben, amely trend, amit a folyóiratok is várnak, és elurál mindent.*

– Márpedig kihagyhatatlan lenne a sajátosság, az egyedi jelleg, kurta szóval az én.

– *Sok olyan vers van napjainkban, amelyben valamit érez az ember, valami ötletet vagy szikrát, de eleje, vége nincs, és vezérmotívuma sincs a versnek, olyan, mintha valami egészről lenne kiillózza valami töredék.*

– Egyet kell értenem az észrevételével, sok ilyen vers születik. Szerkesztőként és olvasóként egyaránt hiányérzete támad az embernek. Én nagyon sajnálom az egyszerű olvasót, aki nem költő, nem irodalmár, csak igényes szépirodalomra vágyik. Belelapoz a mai szépirodalmi folyóiratokba, és ezekkel a versekkel szembe-sül. Elveszik. Nincs támpontja, viszonyulási pontja. Legrosszabb esetben végképp elfordul a kortárs versek olvasásától.

– *Én abban vagyok konzervatív, hogy van olyasféle elvárásom a verstől, hogy szóljon valamiről, vagy fejezzen ki valamit.*

– Igen, vagy legalább legyen benne valami belső kohézió, vagy fusson végig a versen valami vezérfonál vagy összetartó erő, akárhány sok kis képből is áll. Az egésztest rántsa össze valami.

– *Rózsássy Barbara azonban úgy modern, hogy „klasszikus formákkal igyekszik újat mondani” – írja egyik kritikusa.*

- Törekszem erre. Remélem, sikerül.
- *Hogyan születik a Rózsássy Barbara-vers?*

– Vannak hónapok, amikor nem írok semmit. Vannak olyan időszakok is, amikor napi szinten írok. Legtöbb könyvem néhány hónapos lázas munka eredménye. Effektíve maga a vers úgy születik, hogy tudom, hogy van az a pont, amikor azt érzem, hogy most muszáj írni, mert már rég írtam verset. Leülök és szenvedek, áthúszom, újraírom rengetegszer. Van, amikor fogcsikorgatva születik a vers, van, amikor gördülékenyen. A vers minőségét ez nem befolyásolja. Születtek már „fogcsikorgatásból”, kínkeservesen is olyan versek, amelyeket sikerülteknek érzek. Van, amikor a légies könnyedséggel születő vers lesz jobb. Nincsenek különösebb rituáléim. Fehér géppapír és toll. Szeretek olyan környezetben írni, ami számomra megszokott, otthonos, ahol jól érzem magam. Van, hogy előre tudom, mit akarok írni, máskor viszont a vers „írja magát”. Van, hogy előre eltervezem a versformát, van, hogy maga a vers kényszeríti ki saját formáját írás közben. Időnként előfordul, hogy álmomban verset írok. Amikor felébredek, nagyon kíváncsi lennék rá, hogy mit írtam álmomban, de sajnos nem emlékszem. Különleges írások lehetnek pedig.

– *Legújabb, 2012-ben megjelent kötete esszékötet. Mit tudhatunk meg az új Rózsássy Barbara-könyvről?*

– Esszékötetem címe *Termékeny függőség*. Esszét is elsősorban költészetről írok, bár a kötet címe *Móriczhoz*, vagyis egy prózaíróhoz köthető. Klasszikusokról, a huszadik századiakról és kortársakról egyaránt esik szó ebben a kötetben, de a költészettel kapcsolatos általánosabb és elméletibb kérdésekről is. Esszéim igen gyakran nem elemzések, egy szerző vagy egy mű inkább kiindulópont ahhoz, hogy saját mondanivalómat kifejtsem. Azokat a gondolatokat igyekszem az esszéből adódó szabadság segítségével közölni, amelyek engem aktuálisan megérintenek, foglalkoztatnak.